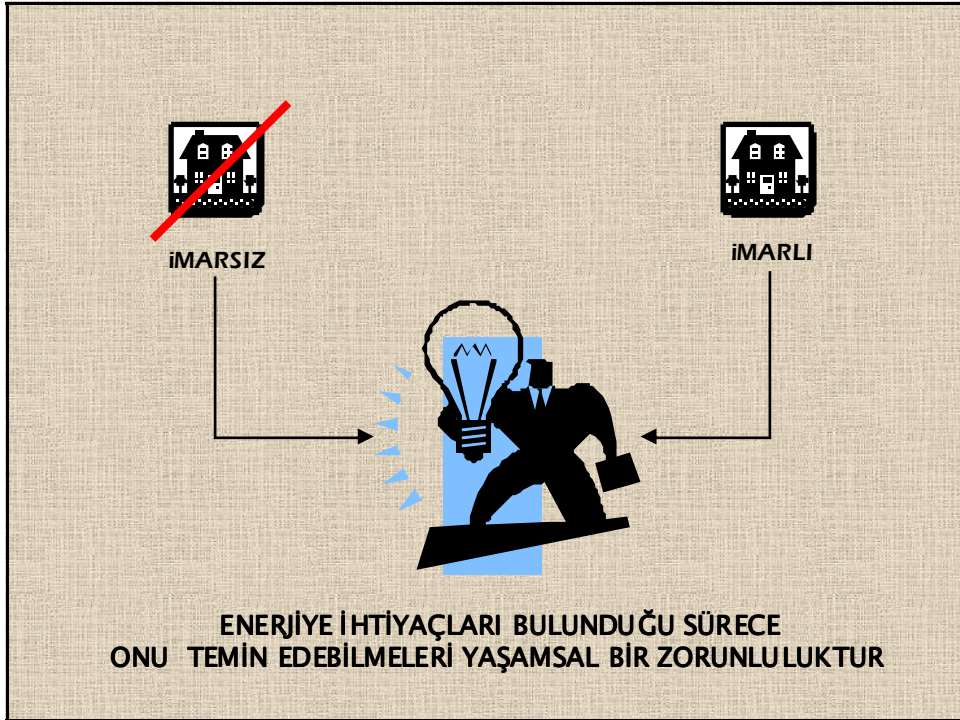


DAĞITIM ŞEBEKELERİ GENEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ



**YAPILMASI GEREKEN,
EN KÜÇÜK TÜKETİM BİRİMLERİNDEN BAŞLAYARAK
ENERJİ KAYNAKLARINA KADAR, SÜREKLİ OLARAK TÜKETİMİN İZLENMESİ
VE EN EKONOMİK BİR ŞEKİLDE TÜKETİCİYE ULAŞTIRILMASI DIR.
YENİ ENERJİ TALEPLERİ DE YARATILACAK UYGUN TÜKETİM BÖLGELERİNE
YİNE EN EKONOMİK ŞEKİLDE İLETİLMELİDİR.**

BUNUN İÇİN;

- **ULUSAL BOYUTTA ÜRETİM VE İLETİM PLANLAMALARININ YAPILMASI,**
- **YEREL PLANLAMALAR İLE DESTEKLENMESİ**
- **ENERJİNİN VERİMLİ KULLANIMI VE TASARRUF İMKANLARI
VE KALİTELİ MALZEME ÜRETİMİ**

**BOYUTLARINI İÇEREN VE TEK ELDEN YÖNETİLEN BİR PLANLAMAYA
VE UYGULAMAYA GEREKSİNİM OLDUĞU GÖRÜLMEKTEDİR.**

ULUSAL PLANLAMALAR

ULUSAL BOYUTTA PLANLAMADAN VE
ENERJİ YÖNETİMİNDEN DOĞAL OLARAK ETKİ BAKANLIĞI SORUMLUDUR.
ANCAK KONU HIÇ DE BU ŞEKİLDE GÖZÜKMEMEKTEDİR.
MECLİSTE KABUL EDİLEN KALKINMA PLANLARI VARSA DA,
İLGİLİ BAKANLIKLARIN GÖRÜŞLERİ FARKLI, DPT GÖRÜŞLERİ FARKLI OLABİLDİĞİ GİBİ ;
HIÇBİR SİYASİ SORUMLULUĞU OLMAYAN ANCAK BATI MODELLERİNDEN ESİNLENİLEREK KURULAN
VE ENERJİ PİYASASINI ÇEKİP ÇEVREN
BAĞIMSIZ KURUL (EPDK)'IN DA FARKLI ÖNCELİKLERİ OLABİLMEKTEDİR.

SANAYİ KURULUŞLARI,
İLERİYE YÖNELİK YATIRIM PLANLARINI NEYE GÖRE YAPACAKLARINI NET OLARAK GÖRMELERİ İÇİN
REFERANS ALACAKLARI BİR YER OLMALIDIR.
TEŞVİK ALINAN BİR BÖLGEDE ENERJİ YOKSA, ULAŞIM KISITLI İŞE
YAPILACAK OLAN YATIRIMLARIN ATIL KALACAĞI ZATEN BELLİDİR.

ÖNERİMİZ;

**MÜMKÜN OLAN HER İLDE ENERJİ KONULARI İLE İLGİLİ KURULUŞLARDAN OLUŞACAK
TEKNİK AĞIRLIKLIL BİR ENERJİ İZLEME VE DEĞERLENDİRME KURULUNUN OLUŞTURULMASIDIR.**

BUNLARIN YILDA İKİ KEZ RAPORLARIYLA BERABER ANKARA'DA TOPLANARAK,

ÜLKE ÇAPINDAKİ DEĞERLENDİRMELERİNİ BİR ARAYA GETİRİP

VARSA BÜTÜN ÇELİŞKİLERİYLE

KAMUOYUNA AÇIKLAMALARI VE SONUÇLARI ETK BAKANLIĞINA VERMELERİ SAĞLANMALIDIR.

BURADA DA EN ÖNEMLİ SORUN BU KURULUŞUN FİNANSMAN GİDERLERİNİN KARŞILANMASI VE

DAHA ÖNEMLİSİ ÜYE SEÇİMLERİNİN OBJEKTİF OLARAK YAPILABİLMESİDİR.

**YEREL
YEREL**

PLANLAMALAR

**YEREL PLANLAMALAR SÜREKLİ OLARAK
ULUSAL PLANLAMALARI BESLEYEN BİR YAPIDA OLMALIDIR.
HER YÖRE KENDİ PLANINI YAPIP UYGULAMA İMKANINI BULAMAZ İSE
PLANLAMANIN BAŞLANGIÇTAKİ HEDEFLERİNE ULAŞAMAYACAĞI KESİNDİR.**

BU BAKIMDAN, ELEKTRİK ENERJİSİ BAĞLAMINDA YAPILACAK YEREL PLANLAMALARDA DA;

- A- Ana Plan ve Projeler**
- B- Proje Uygulama sorunları**
- C- İşletme sorunları ve çözümleri**

**KISA , ORTA VE UZUN DÖNEM İÇİN HAZIRLANMALI VE
ULUSAL ÖLÇEKTEKİ DÜZENLEMELERE PARALEL OLARAK SÜREKLİ GÖZDEN GEÇİRİLMELİDİR.**

A- ANA PLAN VE PROJELER

Metropol alanlar için Belediyelerle işbirliği içinde gelişim bölgeleri, imar değişiklikleri ile sanayi bölgeleri saptanmalı buna göre belli dönem dilimleri (örneğin 10 yıllık dilimlerde her yıl) için yük tahminleri yapılmalı ve bu tahminlere, gelişime ve değişikliklere dayanan ana projeler üretilmelidir.

Ayrıca bu tahminler her yıl gözden geçirilerek revize edilmelidir.

Üretilen bu projeler hızla gelişen yeni teknolojiler izlenerek ve gerekli ödeneklerle desteklenerek uygulanmalıdır.

Örneğin yeni yapılacak tesisler uzaktan erişim teknolojilerine uygun olarak (SCADA) projelendirilmelidir.

Sosyal bir yara olan ve ekonomik gelişmeyi engelleyen iç göçlerin meydana gelmesindeki en önemli faktör olan bölgeler arası ekonomik dengesizlikler ulusal düzeyde göz önüne alınmalıdır ancak yerel ana planlar yapılırken, yörede geçmiş dönemlerdeki göç oranı izlenerek gelecek dönemler için projeler üretilmelidir.

B- PROJE VE UYGULAMA SORUNLARI

- * Sorunların başında kurumlar arası eşgüdüm ve bilgi paylaşımının olmaması gelmektedir. Kurumlar arasındaki uyum, bilgi paylaşımı ve bürokratik işlerin kolaylaştırılmasından söz etmek olanaksızdır.
- * Uygulamada sorunların en önemlilerinden birisi de şehir merkezlerinde trafolar için gerekli yerlerin bulunamamasıdır. İmar planları yapılırken çözülmesi gereken trafo merkezi yerlerinin saptanması konusu bu gün drama dönüşmüş durumdadır. Trafo yeri bulunması sorunu il genelinde ve belli kriterler altında şeffaf bir şekilde çözülmelidir. İmar planları yapılırken çözülmesi gereken bu sorun aksine enerji talepleri geldiğinde yani en sıkışık bir zamanda çözülmeye çalışılmaktadır.
- Yeterli proje üretimi de yapılamamakta veya gecikmeli olarak yapılmaktadır. Proje üretilmemesinin ana nedeni yeterli sayıda yetişmiş teknik eleman bulunmamasıdır.
- * Çarpık kentleşmenin getirdiği bir sorun da yolda kalan veya yeni yapılan yapılara mani olan ve tehlikeli yaklaşımlar olarak adlandırılan tesislerdir.

Tesislerin yenilenmesi ve ilaveleri yeni ihale yasası ile yapılan ihalelerle yüklenicilere yaptırılmaktadır. Yeni ihale yasası ise % 99 uygulanabilir proje üretilmesi ve buna göre hazırlanan doğru keşiflerle ihale edilmesi esasına dayanmaktadır. Ancak uygulamada yukarıda belirtilen sayısal olarak yetersiz yetişmiş teknik eleman sıkıntısı nedeniyle, sorunların uzun dönemler için çözümlenmesi yerine günü kurtaracak projelerle çözülmesi gündeme gelmekte ve bu projelerle ihaleler yapılmaktadır.

Ayrıca ödeneklerdeki gecikmeler de tesislerin zamanında tamamlanamaması sonucunu doğurmaktadır. İhale sisteminin en düşük bedel yerine ortalama bedelle işlerin ihale edilmesi şeklinde değiştirilmesi veya aşırı düşük tekliflerin cesaretle alınması işlerin kalitesini yükseltecektir. Ödeneklerin zamanında, yeterli miktarda sağlanması, ödeneği olmayan işlerin ihale edilmemesi ve en önemlisi uygulanabilir proje üretilmesi gerekmektedir.

Tesislerin bir diğ er sorunu da malzeme çeş itliliğ i dir. İ hale yasası ve malzeme şartnameleri gereğ i TSE ve İ SO belgesi olan, ilgili şartnamelere uygun malzemeler marka ve kalitesine bakılmaksızın kullanılabilmektedir. Ş artnameler tüm ÷ lkemiz için genel bir kapsamdadır. Ancak her iş letmenin koş ulları değ iş iktir.

Her kuruluşt a denetim yapılması esastır. Bununla beraber elektrik sektöründeki TEDAŞ, TEİAŞ, EÜAŞ, Dİ Sİ gibi kuruluşt a gördüğ ü mü z ve uzun yıllardan beri değ işmeyen bir teknik teftiş kurulları sorunu bulunmaktadır. Yetki ve inisiyatif kullanan idareciler eğ er siyaseten güçlü olamazlarsa yaptıkları iş iyi bile olsa dönüp kendilerine soruşturma açılmakta ve sudan nedenlerle görevlerinden alın maktadırlar.

C- İ Ş LETME SORUNLARI

- * İ ş letme sorunlarının baş ında önceden değ inilen yetişmiş teknik eleman sorunları gelmektedir. Bu tip özelliğ i olan iş letmelerdeki teknik elemanları yetiştiren bir eğ itim kurumu bulunmadığından, bu elemanların yetiştirilmesi için mutlaka düzenli ve sürekli olarak meslek iç i eğ itim programları uygulanmalıdır.
- * İ ş letmelerdeki her türlü iş lemi kapsayan ve davranış birlikteliğ i sağlayacak bir iş letme yönetmeliğ i düzenlenip uygulanmalıdır. Bu yönetmelik normal iş letme koş ullarında ve arıza hallerinde iş letme elemanlarının nasıl bir yöntem kullanacaklarını ayrıntıları ile belirteceğ inden, ilk müdahalelerdeki zaman kayıplarını azaltıp enerji kesinti sürelerini ve dolayısıyla satılmayan enerjiyi en az seviyeye indirecektir.

*İşletme kayıtları düzenli ve sistemli olarak tutulmalı, bu kayıtlar belli zaman aralıklarında incelenip değerlendirilerek proje üretiminde de dikkate alınmalıdır. EPDK tarafından yayınlanan enerji kalitesi ile ilgili performans kriterlerine uyulması çalışmalarına ciddiyetle devam edilmelidir.

*Son yıllardaki klima teknolojisi ve fiyatlarındaki gelişmeler klima satışlarını çok büyük ölçüde artırmıştır. Bu artış AG ve OG şebekelerine tahminlerin çok üstünde yükler olarak yansımıştır. AG şebekesindeki artışlara güncel çözümler üretilmekte, sorun kabloya dönüşüm, dağıtım trafolarının sıklaştırılması ve 1000-1250 kVA trafo güçlerine çıkılması gibi önlemlerle giderilmektedir. Şebekedeki malzemeler eskiden kalma olduğundan artan kısa devre güçleri nedeniyle sonuçta daha büyük arızalar oluşmakta, yeni yapılanlarda ise daha pahalı malzeme kullanılmak zorunda kalınmaktadır.

Ege bölgesi şehir ve kırsal kesim şebekelerinde çeşitli dağıtım gerilimleri bulunmaktadır. İzmir OG şebekesi dağıtım gerilimi 10,5 kV tur. Bazı yerlerde 15kV, çoğunlukla 34,5kV dağıtım gerilimleri bulunmaktadır. OG şebekesinde mevcut sistem korunarak bundan sonra yeni yapılacak tesislerin malzemelerdeki gelişmeler de göz önüne alınarak 33 kV olarak planlanması zorunluluğu ortaya çıkmış görünmektedir.

* Son yıllarda işletmelerin arıza hizmetleri, hizmet alım ihaleleri ile yüklenicilere verilmektedir. Bu durum, deneyimsiz elemanların, işletmede çalıştırılması nedeniyle yetersiz iş güvenliği, arıza ve kesinti sürelerinin uzaması, arızaların sağlıklı olmayan bir şekilde yani günü kurtaracak biçimde giderilmesi gibi yeni sorunları da beraberinde getirmektedir.

Yapılması gereken, işletmenin bizzat işletme tarafından yapılmasıdır. Ancak özelleştirme konusu ve eleman alımına izin verilmemesi nedeniyle eli kolu bağlı kalan işletmeler; Görevli oldukları konularda işlerinin yarısından fazlasını (Para toplama, sayaç okuma vb) hizmet alımı yoluyla yüklenicilere yaptırmayı sürdürürken bunlara asli görevlerini de eklemişlerdir.

*Endeks okuma firmalarına yaptırılan işler yeniden değerlendirmeye alınmalı ve sayaçların uzaktan okunması gibi yeni teknolojiler üzerinde çalışılmalıdır. Tesislerde bakım ve onarım çalışmaları son derece yetersizdir. Bakım onarım işleri hizmet alım ihaleleriyle hem yetersiz olarak ve hem de ancak yılın ikinci yarısında ihale edilebilmektedir. Yaklaşık üç aylık bir ihale kesinleşme süreci sonunda yıl sonuna kadar yapılacak bakım onarım çalışmaları için sadece iki yada üç aylık bir süre kalmaktadır. Bu da günlerin en kısa olduğu dönemlerde çalışmasını gerektirdiğinden, çalışanların iş güvenliğini azaltmakta ve bakımların kalitesini düşürmektedir.

İhalelerin yılın başında yapılması sorunu bir nebze olsun çözecektir. Ayrıca bakım onarım ihaleleri kapsamında malzemelerin ihaleyi açan kurum tarafından verilmesi gerekirken bu malzemelerin de yükleniciden mevcut şartnamelere göre temin etmesi istenmektedir. Malzeme konusunda belirtilen sorunlar bakım onarım işlerinde de aynen devam etmektedir. İşletme koşullarına uygun kriterler istenmeden standart şartnamelerle alınan ve kullanılan malzemeler yeni arıza kaynakları olarak ortaya çıkmaktadır.